इन्द्रावती गाउँपालिका
स्थानीय पाठ्यक्रम – २०७७

विषय : इन्द्रावती परिचय
कक्षा ५

क्षेत्र	सिकाइउपलब्धी	विषयवस्तुको विस्तृतीकरण	सम्भावित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	शैक्षिक सामग्री	मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यभार
१.इन्द्रावतीको भूगोल र प्राकृतिक सम्पदा	१.सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको अवस्थिति र परिचय लेख्न ।	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको अवस्थिति- - समुन्द्र सतहदेखिको उचाई ......मि - धरातलीय स्वरुप - क्षेत्रफल २५४२ व.कि.मि - चारकिल्ला पूर्व - चीनको तिब्बत र दोलखा जिल्ला पश्चिम : काठमाडौं र नुवाकोट उत्तर : रसुवा र चीनको तिब्बत दक्षिण: काभ्रे र रामेछाप जिल्ला - अधिकत्तम र न्यूनतम तापक्रम - अधिकत्तम र न्यूनतम वर्षा आदि जनसंख्या : २८७८१८ (०६८)	- नक्सा देखाएर सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको वरिपरी रहेका छिमेकी जिल्लाहरू/ खोला नदी वा पहाड हिमालको नाम भन्न लगाउने । - सिन्धुपाल्चोकको क्षेत्रफल, अधिकत्तम र न्यूनतम तापक्रम र औसत तापक्रम र अधिकत्तम, न्यूनतम र औसत वर्षाको अवस्था चार्ट देखाइ स्पष्ट पार्ने ।	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको सबै स्थानीय तहहरू अंकित नक्सा, भिडियो वा फोटोहरू आवश्यक जानकारी अङ्कीत चार्टहरू ।	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाका वरिपरी कुन कुन जिल्ला वा देश रहेका छन् ? सिन्धुपाल्चोकका प्रसिद्ध खोला,नाला, पहाड पर्वतहरू कुन कुन हुन् ? नेपालको नक्शामा सिन्धुपाल्चोकको क्षेत्रफल कति ब.कि.मि रहेको छ ? कक्षा क्रियाकलापका आधारमा मूल्याङ्कनगर्ने ।	१०
	२.सिन्धुपाल्चोक	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाभित्र	सिन्धुपाल्चोक जिल्लाभित्रका मुख्य	फोटाहरू, चार्ट आदि		६

	जिल्लाका दुईवटा मुख्य प्राकृतिक सम्पदाको परिचय लेख्न ।	रहेका मुख्य प्राकृतिक सम्पदाहरू । जस्तैः इन्द्रावती, भोटेकोशी, सुनकोशी नदी, हेलम्बु, पाँच पोखरी, लाक्पादोर्जे हिमाल (६६३५ मी), लेन्पोगाङ हिमाल(६६३३ मि) जुगल हिमाल (.....मि)	प्राकृतिक सम्पदाहरूको सूची तयार गर्नका लागि समूह विभाजन गर्ने । (नदीनाला, पहाड पर्वत, झरना आदि समूह विभाजन गर्ने ।) - प्राप्त नामहरू बोर्डमा टिप्ने । ती नामहरू मध्ये इन्द्रावती नदी र लाक्पादोर्जे हिमालको बारेमा परिचय भन्न र लेख्न समूह कार्य गराउने र कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने । शिक्षकले आवश्यक सहजीकरण गर्ने । सम्भव भए परिचयका लागि चयन भएका प्राकृतिक सम्पदाहरूको अवलोकनका लागि भ्रमण गराउने । परियोजना कार्यका रूपमा प्रतिवेदन लेखाउने ।		इन्द्रावती गा.पा.भित्रका मुख्य प्राकृतिक सम्पदाहरू के के हुन् ? .... को विशेषता बताउनुहोस् । समूह कार्यमा सक्रियताका आधारमा मूल्यांकन गर्ने ।	
२.स्थानीय बिभिन्न जातजाति, व्यक्तित्व र जनसंख्या	३.स्थानीय समाजसेवीहरूको सूची तयार गरी कुनै एक व्यक्तिको जीवनी तयार गर्न । ४.इन्द्रावती गाउँपालिकाका अध्यक्ष र उपाध्यक्षको परिचय	पहिचान गरिएका निम्नलिखित विशिष्ट व्यक्तिहरू क. ख. इन्द्रावती गा.पा.का अध्यक्ष र उपाध्यक्षको परिचय	- उल्लेखित व्यक्तित्वहरूको फोटो देखाएर कसको फोटो हो भनी सोध्ने । - विद्यार्थीबाट आएको जानकारीको परीक्षण गरी परिचय बताउने । - परिचय लेख्न लगाउने । - अध्यक्ष र उपाध्यक्षको फोटो देखाएर निजहरूका बारेमा सोध्ने ।	फोटोहरू जीवनी झल्कने चार्टहरू जनसङ्ख्या, जातिगत अवस्थिति र साक्षरताको अवस्था उल्लेख भएका चार्टहरू	१. ....को सङ्क्षिप्त परिचय दिनुहोस् । २. तपाईको गाउँपालिकाको अध्यक्ष/ उपाध्यक्षको नाम के के हुन् ?	८

	दिन । ५.इन्द्रावतीको जातिगत जनसङ्ख्या, पेशा, व्यवसायको विशेषता बारे जानकारी दिन ।	इन्द्रावती गाउँपालिकाको जातिगत अवस्थिति र जातिगत रूपमा गर्दै आएका मुख्य पेशा	- आएको जवाफ बोर्डमा लेख्ने । - नाम, उमेर, आवद्ध पार्टी, प्राप्त मत, विकास निर्माणमा भूमिका आदि बारे बताउने । - इन्द्रावती गा.पाको कूल जनसङ्ख्याको जातिगत अवस्थिति बारे चार्ट देखाएर जानकारी दिने ।		३. इन्द्रावती गापाको कुल जनसङ्ख्याको जातिगत अवस्थिति कस्तो रहेको छ ? आदि	
३.ऐतिहासिक र धार्मिक सम्पदाहरू	६.सिन्धुपाल्चोक जिल्लाका प्रमुख धार्मिक स्थलहरूको सूची तयार गर्न ।	७.निम्नलिखित स्थानीय मठ, मन्दिर तथा प्रमुख धार्मिक स्थलहरूको बारेमा जानकारी - सुनकोशी महादेव, पाल्चोक भगवती तातोपानी मेनज्युङ, आमा याङ्गरी, छे भुम्पा आदि	- फोटो/भिडियो देखाएर उल्लेखित धार्मिक स्थलहरूको बारेमा जानकारी गराउने । - अवलोकन भ्रमणमा लैजाने । - समूहगत रूपमा परियोजना कार्य गराइ कक्षामा प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न लगाउने - धार्मिक सम्पदा किन संरक्षण गर्नुपर्छ र संरक्षणमा स्थानीय समुदायले गर्नुपर्ने भूमिका बारे छलफल गराउने । -छलफलबाट आएका बुँदाहरू बोर्डमा टिप्ने । - उल्लेखित सम्पदाको चित्र कोर्न लगाउने ।	फोटोहरू, भिडियो आदी । धार्मिक सम्पदा सम्पदा संरक्षणमा स्थानी जनसमुदायको भूमिका उल्लेख भएको चार्ट ।	- ....को परिचय दिनुहोस् ।	१०

४.स्थानीय चाँडपर्व	७.स्थानीय रूपमा मनाउने गरिदैं आएका चाँडपर्वका बारेमा अनुच्छेद लेख्न ।	स्थानीय रूपमा मनाउने गरिदैं आएका जस्तै : आइतबारे पूजा,छेवार, पास्नी, गुल्पु धाँली क्रिया, घ्याङग्रम, गुन्यूचाली आदि ।	- चाँडपर्वको सामान्य परिभाषा बताउने - उल्लेखित नामका चाँडपर्वको बारेमा विद्यार्थीको जानकारीमा रहेको कुरा बताउन लगाउने - उक्त पर्वहरू मनाएको नाटकीकरण गराउने । - शिक्षकले थप सहजीकरण गर्ने	चाँडपर्वको नाम उल्लेख भएको चार्ट, स्थानीय रूपमा चाँडपर्व मनाउँदै गरेका चित्रहरू, चाँडपर्वको नाम लेखिएका मेटाकार्डहरू र सोको सङ्क्षिप्त परिचय भएको चार्ट, भिडियो क्लिपहरू	कुनै दुईवटा पर्वको परिचय दिनुहोस् । कक्षाकार्यमा सक्रियताका आधारमा मूल्याङ्कन गर्ने ।	८
६.स्थानीय बोलीचाली	८.स्थानीय भाषामा कविता, चिठी, निबन्ध, कथा आदि लेख्न ।	क. स्थानीय भाषामा वाक्य सङ्गति मिल्ने गरी बोल्न र लेख्नका लागि व्याकरणात्मक ज्ञान हुने गरी क्रियाकलाप गर्ने । सांस्कृतिक वा प्राकृतिक सम्पदाको स्थानीय भाषामा जानकारीमूलक चिठी, निबन्ध, कथा आदि रचना	- चिठी, निबन्ध, कथा कविता बारे जानकारी गराउने - नमूना लेखन गरी देखाउने - अभ्यासका लागि अनुवाद गराउने । - कक्षामा भएका विभाषी विद्यार्थीहरूलाई अभ्यासका लागि स्थानीय भाषी विद्यार्थीको जोडा बनाइ दिने । - विद्यार्थीका सिर्जनालाई कक्षामा र विद्यालयले आयोजन ागर्ने साहित्य गोष्ठीमा वाचनको अवसर दिने । - आवश्यकताका आधारमा शिक्षकले सहजीकरण गर्ने ।	- नमूना साहित्यहरू - स्थानीय भाषामा कुराकानी गरिएका श्रव्यदृश्यका सामग्री	विद्यार्थीबाट भएको सिर्जनाका आधारमा अङ्क प्रदान गर्ने ।	१२
७.स्थानीय गीत, बाजागाजा र नाच	९.स्थानीय क्षेत्रमा बजाइने पञ्चेबाजाको परिचय दिन । १०.रत्यौली नाचको सामान्य जानकारी दिन र नमूना प्रस्तुत गर्न ।	स्थानीय क्षेत्रमा बजाइने पञ्चेबाजाको परिचय रत्यौली नाचको सामान्य जानकारी	- स्थानीय बाजाहरूको चित्र देखाउँदै ती बाजाको नाम बारे विद्यार्थीको पूर्व ज्ञान परीक्षण गर्ने -ती बाजाको सामान्य परिचय बताउने - सम्भव भए बाजा नै प्रदर्शन गर्ने र सोको आवाज सुनाउने - ती बाजाहरूको चित्र कोर्न लगाउने	- चित्रहरू - भिडियो - बाजाहरू - श्रव्यदृश्यका सामग्रीहरू	- पञ्चेबाजा कसरी बजाइन्छ ? - पञ्चेबाजामा कुन कुन बाजा समावेश हुन्छन् ? पञ्चेबाजामा हुने बाजाहरूको चित्र बनाउनु होस् । - रत्यौली कहिले	१०

	११.तिहारमा खेलिने द्यौसी भैलोको नमूना प्रस्तुत गर्न ।		- विद्यार्थीको जानकारीमा रहेका नाचहरूको नाम बताउन मस्तिस्क मन्थन (Bren storming) गराउने । - आएका नामहरू बोर्डमा टिप्ने - टिपिएका नामहरूबाट स्थानीय र अस्थानीय बाजाको नाम छुटाउन लगाउने - बाँसुरी र कर्नाल बाजाको बारे छलफल गराउने - आवश्यक जानकारी दिने । - सम्भव भए स्थानीय विज्ञ व्यक्तिलाई आमन्त्रण गरी प्रदर्शन गर्न लगाउने । (नाचका बारेमा पनि सोही क्रियाकलाप दोहऱ्याउने) सङ्गीनी नाच नाच्न लगाउने । (सहजीकरणका लागि स्थानीय विज्ञ व्यक्तिको सहयोग लिन सकिन्छ ।)		नाचिन्छ ? विद्यार्थीले तयार गरेको चित्रका आधारमा मूल्याङ्कन गर्ने ।	
८.स्थानीय संस्कार र रहन सहन	१२.मृत्यू संस्कारका बारेमा बयान गर्न ।	जन्मदेखि मृत्यूसम्मका गरिने सामाजिक र धार्मिक क्रियाकलापहरू संस्कार हुन् भनी बताउने । जस्तै : न्वारान, पास्नी, गुन्यूचोलो (छोरी) छेवार (छोरा), विहे चारदाम, मृत्यू संस्कार डोवा, धुन्जे, घेवा आदि	- संस्कार बारे जानकारी दिने - स्थानीय रूपमा गरिने मृत्यूसंस्कारका बारेमा बताउने - मेटाकार्ड प्रयोग गरी ती संस्कारहरूको सामान्य जानकारी दिने । - उक्त संस्कारहरूसँग सम्बन्धित चित्र/भिडियो प्रदर्शन गर्ने । - ती चित्रको अनुकरण गरी चित्र कोर्न लगाउने	- उक्त संस्कारहरूसँग सम्बन्धित चित्र, भिडियो - मेटाकार्ड - अनुरोधपत्र - प्रयोगात्मक शिक्षणका लागि आवश्यक सामग्री	- घेवा भनेको के हो ? यस संस्कारमा के के गरिन्छ ? बताउनु होस् । - ढिडो पकाउन कस्तो प्रक्रिया अपनाउनु पर्छ ? गुन्द्रुक पकाउन अपनाउनु पर्ने विधि	८

	१३.ढिडो र गुन्द्रुक पकाउने विधि बताउन । खिर, जाउलो, सुजी, हलुवा बनाउने विधि बनाउन ।		- परिवारबाट विद्यार्थीलाई खाना पकाउन अभ्यासमा सहयोग गर्न अनुरोध पत्र पठाउने । - घरमा परिवारका सदस्यले ढिडो गुन्द्रुक पकाएको अवलोकन गर्ने र सोको अभ्यासमा संलग्न भइ अभ्यास गरेको प्रतिवेदन लेख्ने गृहकार्य दिने । - सम्भव भए विद्यालयमा प्रयोगात्मक शिक्षण गर्ने । - शिक्षकले आवश्यक सहजीकरण गर्ने ।		लेख्नुहोस् ।	
९.स्थानीय उब्जनीहरू	१४.कृषि उत्पादन सञ्चयका लागि अपनाइने विधिहरू बताउन १५.कृषिकार्यमा सहयोग गरी सोको प्रतिवेदन बनाउन	भकारी, ढिकुटी, थाक्रो, सागको माला, मूलाको चाना आदि ऋृतु अनुसार कुनै कृषिकार्यको अनुभव हासिल गराउने	- कृषि उत्पादन सञ्चयको आवश्यकता र महत्व बारे बताउने -कृषि उत्पादन सञ्चयका लागि गरिने उपाय बारे समूहगत अन्तरक्रिया गराउने । - अन्तर्क्रियाको निचोड प्रस्तुत गर्न लगाउने । - अन्य समूहबाट टिप्पणी गर्न लगाउने । - टिप्पणी उपर स्पष्टिकरण दिन लगाउने । - चित्र/भिडियो प्रदर्शन गर्ने । - घरमा अभिभावकसँग कृषिकार्यमा सहभागी हुन प्रेरित गर्ने । कृषिकार्यमा सहभागी हुँदा गरिएका अनुभवहरू लेख्न लगाउने । - विद्यार्थीले लेखेका कुराहरू	- चित्रहरू - आवश्यक औजारहरू - विधि उल्लेखित चार्ट - चित्र, भिडियो	कृषि उत्पादन सञ्चय गर्न अपनाइने उपायहरू के के हुन् ? खाद्यान्न किन सञ्चय गर्नुपर्छ ? समूह कार्य र परियोजना कार्यमा सक्रियताका आधारमा मूल्याङ्कन गर्ने ।	१२

			कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने - विद्यालयमा करेसा बारी भए विद्यार्थीलाई काम गर्न लगाउने र समूहगत प्रतिवेदन लेखाउने ।			
१०.स्थानीय सीप, पेशा र व्यवसाय (स्थानीय आर्थिक क्रियाकलाप)	१६.स्थानीय उद्योग, व्यापार, कृषि आदि व्यवसायको सम्भाव्यता बारे जानकारी दिन । १७ स्थानीय स्तरमापाइने जडिबुटीहरू	जीवनयापनका लागि गरिने आयमूलक कार्य पेशा व्यवसाय हो । (कृषि -खेतीपाती, जडिबुटी, पशुपालन, कुखुरापालन, माछापालन आदि) उद्योग (राडीपाखी, लप्सीको मादा बनाउने, गलैचा बुन्ने, बख्खु तयार गर्ने, स्थानीय कच्चा पदार्थ उपभोग्य बस्तु बनाउने (राइस मिल, मैदा मिल, क्रसर उद्योग आदि) व्यापार (दैनिक उपभोग्य, स्थानीय उत्पादन आदि) जडिबुटीको परिचय, पहिचान र संरक्षण बारे जानकारी जस्तैः सुनाखरी, चिराइतो, वेल, हर्रो, बर्रो, अमला, घिउकुमारी, सिउँडी, बुद्धचित्त,असुरो, तितेपाती	- पेशा व्यवसायको आवश्यकता विषयमा छलफल गराउने । - छलफलको निचोडलाई बोर्डमा टिप्ने । सारांश सुनाउने । - भविष्यमा अपनाउने पेशा बारे बताउन लगाउने । - स्थानीय उत्पादन सम्बन्धी सम्भावना बारे छलफल गराउने - स्थानीय उत्पादन खपत बारे जानकारी गराउने - पेशा व्यवसाय झल्किने चित्र वा भिडियो देखाउने । - स्थानीय स्तरमा पाइने जडिबुटीको परिचय, पहिचान, र संरक्षणको बारे जानकारी दिने - जडिबुटीको महत्व बारे बताउने । -	चार्टहरू चित्र वा भिडियो	मानिसले पेशा व्यवसाय किन गर्नु पर्दछ ? स्थानीय रूपमा गर्न सकिने उद्योगहरू कुन कुन छन् ? जडिबुटीको के महत्व छ ? आदि	१०
११.स्थानीय खेलहरू	१८.स्थानीय रूपमा खेलिने खेलहरू खेल्न	स्थानीय रूपमा खेलिने खेलहरू	- स्थानीय खेलको परिभाषा बताउने	मोबाइल वा टेप रेकर्डर भिडियो,	खेलबाट हुने सामाजिक फाइदाहरू	८

	जस्तै : कपर्दी र बाघचाल १९.कपर्दी खेलको शारीरिक र बाघचाल खेलको बौद्धिक महत्व बताउन ।	जस्तै : कपर्दी र बाघचाल कपर्दी खेलको शारीरिक र बाघचाल खेलको बौद्धिक महत्व	- कपर्दी र बाघचाल खेल्ने तरिका बारे बताउने - खेल अभ्यास गराउने - विजयी विद्यार्थी वा समूहलाई पुरस्कृत गर्ने । - कपर्दी खेलमा शारीरिक शक्ति र मानसिक शक्तिको महत्व बताउने - बाघचाल खेलको बौद्धिक महत्व बताउने - शारीरिक र मानसिक सीप विकास हुने । - समूहमा खेल्दा मेलमिलाप बढ्ने - विवाद भए समाधानको सीप सिक्न सकिने - खेल नियमले नियममा बस्नुपर्छ भन्ने ज्ञान दिने - समूहगत रूपमा खेल्दा सामुहिक भावन विकास हुने । - प्रतिस्पर्धात्मक सामाजिक सीप विकास हुने । आदि	खेल सामग्री खेलको नियम उल्लेख भएको चार्ट पुरस्कारहरू ।	के के हुन् ? डण्डिवियो खेल्न आवश्यक सामग्री के के हुन् ? खेल्ने सीपका आधारमा मूल्याङ्कन गर्ने ।	

१२.हरित विद्यालय	२०.विद्यालयमा कक्षागत बाल बगैंचाको विकास र संरक्षण गरी समूहगत प्रतिस्पर्धा गर्न ।	विद्यालयमा कक्षागत बाल बगैँचाको निर्माण	-बाल बगैचाको नमूना देखाउँदै विद्यालयमा बाल बगैचाको आवश्यकता बारे बताउने । - कक्षागत बाल बगैँचा निर्माणको योजना बनाउने (विद्यालय प्रशासन समक्ष विद्यार्थी मार्फत् प्रस्ताव, बाल बगैचाका लागि जग्गाप्राप्ति, आवश्यक औजारहरूको व्यवस्था, विद्यार्थीको कार्य विभाजन, बोटविरूवाको उपलब्धता आदि) - बाल बगैचाको विकास र संरक्षणका लागि गर्नुपर्ने कार्यका विषयमा छलफल गराउने । -कार्य विभाजन चार्ट निर्माण गरी कक्षामा टाँस्ने - प्रयोगात्मक रूपमा बगैचा तयार गर्न लगाउने । (विद्यार्थी सङ्ख्यालाई ध्यानमा राखी समूहगत रूपमा निश्चित सङ्ख्याका आधारमा बाल बगैँचा तयार गराउन सकिन्छ ।)	चित्र वा भिडियो आवश्यक औजारहरू विरूवाहरू कार्य विभाजन चार्ट	विद्यालयमा बाल बगैँचा किन आवश्यक छ ? सक्रियताका आधारमा मूल्याङ्कन गर्ने ।	१२